

Hotărîre pentru controlul constituționalității unor prevederi din
Legea nr.283-XV din 4 iulie 2003 "Privind activitatea particulară
de detectiv și de pază" și din hotărîrile Guvernului
nr.1510 din 12 decembrie 2003 și nr.667 din 8 iulie 2005,
adoptate pentru executarea acesteia

Nr.2 din 24.01.2006

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.21-24/2 din 03.02.2006

* * *

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Victor PUȘCAȘ - președinte
Alina IANUCENCO - judecător
Dumitru PULBERE - judecător
Elena SAFALERU - judecător
Ion VASILATI - judecător-raportor
cu participarea Tatianeii Oboroc, grefier, Tatianeii Paladi,
reprezentantul deputatului în Parlament Ion Pleșca, autorul sesizărilor,
Ion Mîțu, reprezentantul permanent al Parlamentului la Curtea
Constituțională, Nicolae Eșanu, reprezentantul permanent al Guvernului
la Curtea Constituțională, Eugeniu Axentiev, șef de direcție la
Ministerul Afacerilor Interne, reprezentant al Guvernului, călăuzindu-se
de art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) din
Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.a),
art.16 alin.(1) și art.43 din Codul jurisdicției constituționale, a
examinat în ședință plenară deschisă dosarul pentru controlul
constituționalității prevederilor art.22 alin.(2), art.23 alin.(10),
art.24 și art.27 alin.(2) lit.a) și c) din Legea nr.283-XV din 4 iulie
2003 "Privind activitatea particulară de detectiv și de pază"/1 și a
unor prevederi din Hotărîrea Guvernului nr.667 din 8 iulie 2005 "Cu
privire la măsurile de realizare a Legii nr.283-XV din 4 iulie 2003
privind activitatea particulară de detectiv și de pază"/2 (Anexa nr.2).

1/ M.O., 2003, nr.200-203, art.769

2/ M.O., 2005, nr.98-100, art.748

Drept temei pentru examinarea dosarului au servit sesizările
deputatului în Parlament Ion Pleșca, depuse la 9 septembrie 2005, în
conformitate cu art.24 și art.25 din Legea cu privire la Curtea
Constituțională.

Prin deciziile Curții Constituționale din 26 septembrie 2005
sesizările au fost acceptate spre examinare în fond și conexe într-un
dosar.

În procesul examinării preliminare a sesizărilor Curtea
Constituțională a dispus de punctele de vedere comunicate de Parlament,
Președintele Republicii Moldova, Guvern, ministerele Afacerilor Interne,
Apărării, Justiției, Sănătății și Protecției Sociale, Educației,
Tineretului și Sportului, Procuratura Generală, Curtea Supremă de
Justiție, Serviciul de Informații și Securitate, Centrul pentru
Combaterea Crimelor Economice și Corupției, Centrul pentru Drepturile

Omului din Moldova.

Examinînd materialele dosarului, audiind informația judecătorului-raportor și argumentele expuse de părți în ședință, Curtea Constituțională

a constatat:

1. La 4 iulie 2003 Parlamentul a adoptat Legea nr.283-XV "Privind activitatea particulară de detectiv și de pază" (în continuare - Legea nr.283-XV), din care, prin sesizările depuse, se solicită controlul constituționalității prevederilor art.22 alin.(2), art.23 alin.(10), art.24 și art.27 alin.(2) lit.a) și lit.c).

Potrivit prevederilor din Legea nr.283-XV:

- art.22 alin.(2). Organizația particulară de pază nu are dreptul de a practica o altă activitate de întreprinzător;

- art.23 alin.(10). Activitatea particulară de pază nu poate fi practică la obiectivele de importanță majoră, la instituțiile bancare, la obiectivele de asigurare vitală a localităților, la întreprinderile cu capital preponderent de stat și la alte obiective supuse pazei de stat, stabilite de Guvern;

- art.24. Pregătirea personalului pentru activitatea de pază.

(1) Pregătirea și perfecționarea personalului pentru activitatea de pază a obiectivelor, bunurilor și altor valori și gardă de corp se efectuează în cadrul unor cursuri de calificare, organizate de Ministerul Afacerilor Interne.

(2) Sînt scutite de absolvirea cursurilor de calificare persoanele care posedă pregătire specială în domeniu și care au activat în organizații specializate de pază cel puțin 3 ani.

(3) Condițiile de pregătire, perfecționare și atestare a personalului organizațiilor particulare de pază și de acordare acestuia a certificatelor de atestare se stabilesc în regulament, aprobat de Guvern.

- art.27 alin.(2). Se interzice încadrarea persoanei în activitatea particulară de pază care:

a) nu a împlinit vîrsta de 21 de ani;

c) nu a fost atestată în modul stabilit pentru executarea activității de pază.

Pentru executarea Legii nr.283-XV, prin Hotărîrea nr.667 din 8 iulie 2005 cu privire la măsurile de realizare a Legii nr.283-XV (în continuare - Hotărîrea Guvernului nr.667/05), Guvernul a aprobat Regulamentul privind condițiile de pregătire, perfecționare și atestare a personalului organizațiilor particulare de pază, conform anexei nr.2. Regulamentul este contestat pentru motivul că limitează în mod nejustificat dreptul la muncă.

Prin hotărîre s-a stipulat că pregătirea și perfecționarea cadrelor pentru activitatea particulară de detectiv și de pază se efectuează prin cursuri în domeniu, organizate de Ministerul Afacerilor Interne, în bază de contract. Cursurile se vor finaliza cu eliberarea certificatului de studii de forma stabilită.

Potrivit Regulamentului, cursurile de calificare se desfășoară în baza unei tematici specifice prevăzută de programul de studii și se finalizează prin examinarea și atestarea absolvenților de către o comisie, din care fac parte reprezentanții poliției și autorităților de protecție socială.

Plata pentru cursurile de calificare se suportă de către candidat și, după caz, de angajator. Cel puțin semestrial, sub supravegherea efectivilor de poliție competente, se vor organiza trageri de antrenament cu personalul de pază și gardă de corp, dotați cu arme de foc. Atestarea personalului pentru executarea activităților de pază a obiectivelor, bunurilor și valorilor, precum și atestarea gărzii de corp

se face după frecventarea cursurilor de calificare, cu durata minimă de 240 ore, contra plată. Perfecționarea personalului de pază presupune desăvârșirea aptitudinilor practice, care se va efectua în cadrul cursurilor de reciclare cu durata minimă de 120 ore, după trei ani de activitate. Angajarea personalului cu atribuții de pază sau gardă de corp se face la cerere, în baza avizului despre datele operative deținute de poliție, certificatului de atestare, care face dovada de absolvire a cursului de calificare profesională în domeniu, cu încheierea contractului de muncă. Răspunderea pentru selecția, angajarea, nivelul pregătirii, echiparea și dotarea personalului de pază și gardă de corp revine angajatorului.

În sesizări se susține că limitarea dreptului organizației particulare de pază de a practica o altă activitate de întreprinzător (art.22 alin.(2) din Legea nr.283-XV) constituie o încălcare a dispoziției constituționale privind libertatea activității de întreprinzător, statuată de art.126 alin.(2) lit.b) din Legea Supremă. După autorul sesizării, acest deziderat se încalcă și prin interzicerea activității particulare de pază la instituțiile bancare, întreprinderile cu capital preponderent de stat și la alte obiective supuse pazei de stat, stabilite de Guvern (art.23 alin.(10) din Legea nr.283-XV). Prevederile legii despre interzicerea încadrării în activitatea particulară de pază a persoanei care nu a împlinit vârsta de 21 de ani, nu a absolvit cursuri speciale și nu a fost atestată în modul stabilit pentru executarea acestei activități (art.24, art.27 alin.(2) lit.a) și lit.c) încalcă dreptul la muncă, statuat de art.43 alin.(1) din Constituție.

În ședința Curții Constituționale reprezentantul autorului sesizărilor a extins obiectul cauzei, solicitând controlul constituționalității:

- art.5 alin.(2) din Legea nr.283-XV. Pregătirea și perfecționarea cadrelor pentru activitatea de detectiv și de pază se efectuează în centre specializate de învățământ, stabilite de Guvern;

- sintagmelor "la instituțiile bancare" și "la întreprinderile cu capital preponderent de stat și la alte obiective supuse pazei de stat, stabilite de Guvern" din art.23 alin.(10) din Legea nr.283-XV;

- sintagmelor "instituțiilor bancare" și "întreprinderilor cu capital preponderent de stat" din anexa la Hotărîrea Guvernului nr.1510 din 12 decembrie 2003 "Cu privire la aprobarea Listei obiectivelor a căror pază nu poate fi efectuată de organizațiile particulare de pază"/3 (în continuare - Hotărîrea Guvernului nr.1510/03), motivînd că aceste prevederi, de asemenea, contravin normelor constituționale privind dreptul la muncă și libertatea activității de întreprinzător.

3/ M.O., 2003, nr.254-261, art.1571

2. În conformitate cu prevederile art.66 lit.a) și art.72 alin.(3) lit.r) din Constituție, Parlamentul a reglementat activitatea particulară de detectiv și de pază, care este un domeniu de activitate antreprenorială, printr-o lege specială, organică.

Potrivit Legii nr.283-XV, activitatea particulară de pază este un gen de activitate licențiat de acordare a serviciilor de pază întru apărarea vieții, sănătății și bunurilor de către persoane specializate în domeniu, în bază de contract, conform condițiilor de licențiere (art.3). Activitatea particulară de pază se practică în bază de autofinanțare, persoanele care practică acest gen de activitate achiziționează din mijloace proprii dispozitivele tehnice, inventarul și utilajele necesare (art.14). Organizația particulară de pază este organizație comercială, care prestează servicii de ocrotire a vieții,

sănătății și bunurilor persoanelor fizice, precum și a bunurilor persoanelor juridice, împotriva unor acțiuni ilicite. Ea nu are dreptul de a practica o altă activitate de întreprinzător (art.22 alin.(1) și (2)).

Stabilind prin Legea nr.283-XV principiile, scopurile, subiectele și modul de prestare a serviciilor particulare de pază persoanelor fizice și juridice în condițiile legii, legiuitorul a respectat principiile generale juridice, organizatorice și economice ale activității de antreprenoriat, stipulate de Legea nr.845-XII din 3 ianuarie 1992 "Cu privire la antreprenoriat și întreprinderi"/4 (în continuare - Legea nr.845-XII), în conformitate cu care agenții economici au dreptul, în numele lor (firmelor lor), să desfășoare activitate de antreprenoriat în Republica Moldova.

4/ Monitor, 1994, nr.2, art.33

Astfel, conform legilor menționate, prestarea serviciilor particulare de pază, desfășurată de cetățeni și de organizațiile acestora în mod independent, din proprie inițiativă, în numele lor, pe riscul propriu și sub răspunderea lor patrimonială, cu scopul de a-și asigura o sursă permanentă de venituri, este activitate de antreprenoriat. În sensul legilor nr.283-XV și nr.845-XII, gardian (paznic) particular poate fi orice cetățean al Republicii Moldova, care deține licența pentru desfășurarea activității de întreprinzător și care nu este îngrădit în drepturi în modul stabilit de Legea cu privire la antreprenoriat și întreprinderi și de alte acte legislative. Forma organizatorico-juridică a activității particulare de pază constituie întreprinderea (organizația), care este un agent economic, cu firmă (titlatură) proprie, înființată de antreprenor în modul stabilit de legislație.

Conform Legii nr.845-XII, întreprinderea este în drept să practice orice genuri de activitate, cu excepția celor interzise de lege, însă anumite genuri de activitate, determinate de legislație, întreprinderea le poate practica numai după ce a obținut licența pentru genul respectiv de activitate (art.10 pct.1, 2).

Consacrînd prin Legea nr.451-XV din 30 iulie 2001 "Privind licențierea unor genuri de activitate"/5 principiile privind protecția drepturilor, intereselor legale și a sănătății cetățenilor, protecția mediului și asigurarea securității statului, legiuitorul a atribuit la genurile de activitate licențiate activitatea particulară de detectiv și de pază, gen care fiind practicat în mod neregulamentar poate prejudicia drepturile menționate și reglementarea căruia nu se poate efectua altfel decît prin licențiere (art.3 pct.c), art.4, art.8 alin.(1) pct.25).

5/ M.O., 2001, nr.108-109, art.836

Activitatea particulară de pază se desfășoară în bază de licență, eliberată, în coordonare cu Ministerul Afacerilor Interne, în modul stabilit de legislație, luîndu-se în considerare particularitățile stipulate de Legea nr.283-XV. Astfel, potrivit art.5 alin.(3) și alin.(4) din Legea nr.283-XV, pe teritoriul Republicii Moldova se interzice desfășurarea activității organizațiilor de pază străine. Acestora, precum și cetățenilor străini și apatrizilor li se interzice să desfășoare activitate de pază în calitate de întreprinzător individual, să fondeze ori să participe ca asociat la constituirea de organizație de pază, să aibă în subordine organizație particulară de pază ori subdiviziune specializată de pază.

Potrivit Legii nr.283-XV, activitatea particulară de pază nu poate

fi practicată la obiectivele de importanță majoră, la instituțiile bancare, la obiectivele de asigurare vitală a localităților, la întreprinderile cu capital preponderent de stat și la alte obiective supuse pazei de stat, stabilite de Guvern (art.23 alin.(10).

Prin Hotărârea nr.1510/03, pentru executarea prevederii legale menționate, Guvernul a aprobat lista obiectivelor a căror pază nu poate fi efectuată de organizațiile particulare de pază.

Potrivit anexei la această hotărâre, organizațiile particulare de pază nu sînt în drept să efectueze paza ministerelor Apărării, Afacerilor Interne, Serviciului de Informații și Securitate, Centrului de Combatere a Crimelor Economice și Corupției, departamentelor Tehnologiilor Informaționale, Trupelor de Grăniceri și Vamal, instituțiilor statale din sistemele de telecomunicații, din sistemul național de asigurare cu energie și gaze naturale, din sistemul de asigurare vitală și cu apă potabilă a localităților, de păstrare și depozitare a armelor, munițiilor, materialelor explozibile, substanțelor toxice, radioactive și periculoase, autorităților administrației publice, instanțelor judecătorești, instituțiilor bancare, instituțiilor și organizațiilor finanțate de la bugetele de stat și cele locale, întreprinderilor cu capital preponderent de stat.

Conform Regulamentului Serviciului Pază de Stat al Ministerului Afacerilor Interne, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.115 din 2 februarie 1999/6, paza obiectivelor de importanță majoră, a instituțiilor bancare, a obiectivelor de asigurare vitală a localităților și a altor obiective a fost atribuită în competența Serviciului Pază de Stat al Ministerului Afacerilor Interne (pct.5 lit.a).

6/ M.O., 1999, nr.22-23, art.138

Curtea Constituțională reține că organizația particulară de pază, dispunînd în cazurile și în condițiile determinate de legislație de atribuții speciale, beneficiază de posibilități specifice pentru a-și asigura o sursă permanentă de venituri. Acest scop nu poate fi atins decît prin executarea prevederilor Legii nr.283-XV, inclusiv ale art.22 alin.(2) și art.23 alin.(10), care impun organizațiilor particulare de pază interdicțiile de a practica o altă activitate de întreprinzător și de a presta servicii de pază la instituțiile bancare, la întreprinderile cu capital preponderent de stat și la alte obiective supuse pazei de stat, stabilite de Guvern.

Garantînd exercitarea dreptului la proprietate al organizației particulare de pază, statul, în conformitate cu dispozițiile constituționale ale art.127 alin.(2), are obligația de a garanta în același timp ca dreptul de proprietate în formele solicitate de titular să nu vină în contradicție cu interesele societății.

Călăuzindu-se de dispoziția constituțională menționată, la adoptarea prevederilor art.22 alin.(2) și art.23 alin.(10) din Legea nr.283-XV legiuitorul s-a conformat principiului fundamental privind proprietatea, care nu poate fi folosită în detrimentul drepturilor, libertăților și demnității omului (art.9 alin.(2) din Legea Supremă).

3. Exercițînd controlul constituționalității prevederilor art.5 alin.(2), art.24, art.27 alin.(2) lit.a) și lit.c) din Legea nr.283-XV, care stipulează pregătirea profesională a personalului de pază și interdicția încadrării în activitatea particulară de pază a persoanelor care nu au împlinit vîrsta de 21 de ani sau n-au fost atestate în modul stabilit pentru executarea activității de pază, Curtea n-a constatat atingerea dreptului la muncă și reține următoarele.

Principalele obiective ale Legii nr.283-XV constituie reglementarea

procesului organizatoric de acordare, în bază de contract, a serviciilor particulare de investigare și de pază de către persoane licențiate, asigurarea respectării drepturilor și intereselor legitime ale clienților, contribuirea la respectarea intereselor statului și la menținerea ordinii publice etc. (art.2).

Conform legii, organizațiile particulare de pază au dreptul de a presta servicii de ocrotire a vieții și sănătății, de pază a bunurilor, de executare a gărzii de corp, de pază fizică și tehnică a localurilor și a teritoriilor, de proiectare, instalare și întreținere a sistemelor de alarmare, de pază și însoțire a încărcăturilor importante, a bunurilor personale, de acordare de ajutor organelor de drept la menținerea ordinii publice, la asigurarea securității oamenilor, de informare a publicului în probleme de protecție contra acțiunilor ilicite (art.6 alin.(2)).

Persoanele care practică activitate particulară de pază sînt obligate să desfășoare activitățile menționate cu personal atestat pentru executarea acestor servicii (art.8 alin.(1) lit.d). Personalul de pază al organizației particulare specializate este compus din gardieni (paznici), care au absolvit cursuri de pregătire specială pentru a activa în calitate de paznici, au susținut examen pentru dreptul de păstrare și de port-armă de serviciu și de mijloace speciale, sînt încadrați în serviciu în bază de contract (art.3).

Potrivit prevederilor Legii nr.283-XV, persoana care practică activitate particulară de pază are dreptul să aplice forța fizică, să dețină și să aplice mijloace speciale și arma de foc în modul stabilit de legislația în vigoare, pentru care este obligată să treacă un instructaj și o pregătire specială în modul stabilit pentru lucrătorii de poliție, să fie atestată periodic de către organele afacerilor interne privind pregătirea pentru acțiuni în condiții care cer aplicarea forței fizice, a mijloacelor speciale și armei de foc (art.28 alin.(1) și alin.(2)).

Prin Legea nr.283-XV legiuitorul a abilitat Guvernul cu dreptul de a stipula prin hotărîre obligațiile personalului de pază, ale conducătorilor de organizații, de a aproba regulamentul privind condițiile de pregătire, perfecționare și atestare a personalului organizațiilor particulare de pază și de acordare acestuia a certificatelor de atestare (art.8 alin.(2), art.24 alin.(3)). Pregătirea și perfecționarea personalului pentru activitatea de pază a obiectivelor bunurilor și altor valori și gardă de corp se efectuează în cadrul unor cursuri de calificare în centre specializate de învățămînt, stabilite de Guvern, și au fost puse în sarcina Ministerului Afacerilor Interne (art.5 alin.(2), art.11 lit.c) și art.24 alin.(1)).

Conducătorii organizațiilor care practică activitate particulară de pază sau care au în subordine subdiviziuni specializate de pază internă au obligația de a asigura selectarea persoanelor cu profil moral corespunzător, cu aptitudini fizice și profesionale necesare pentru executarea serviciului de pază; de a lua măsuri de instruire specifică a personalului de pază și de a verifica modul în care acesta își exercită atribuțiile de serviciu; de a respecta legislația muncii și de a asigura conlucrarea cu organele de drept, contribuind, în limitele competenței, la prevenirea, contracararea și descoperirea infracțiunilor. Personalul de pază este obligat să cunoască și să-și onoreze atribuțiile ce-i revin fiind direct răspunzător pentru paza și integritatea obiectivelor, bunurilor și valorilor încredințate (Anexa nr.1 la Hotărîrea Guvernului nr.667/05 pct.1 lit.c), d), i) și n), pct.2). Astfel, paza transporturilor produselor cu caracter special, care constau din arme, muniții, tehnică de luptă, substanțe toxice, materiale nucleare și materii radioactive ori alte materii și substanțe periculoase, se

efectuează cu mijloace de transport anume destinate și se asigură cu efective de poliție, cu excepția celor organizate și executate cu efective ale Ministerului Apărării. Paza transporturilor valorilor importante ce constau din sume de bani și exercitarea pazei pentru încasare se permite numai subunităților interioare de pază proprie ale băncilor și efectivelor de poliție. De asemenea, cu efective de poliție se asigură paza transporturilor bunurilor și valorilor importante sau a produselor cu caracter special, aflate în tranzit pe teritoriul Republicii Moldova, pe calea ferată ori autostradă (Anexa nr.5 la Hotărîrea Guvernului nr.667/05, pct.1 - 4).

Potrivit Constituției, orice persoană are dreptul la muncă, la libera alegere a muncii, la condiții echitabile și satisfăcătoare de muncă, precum și la protecția împotriva șomajului. Constituția stipulează protecția salariaților în diferite aspecte ale muncii, precum și în situații specifice (art.43 alin.(1) și alin.(2), în care păstrarea vieții și sănătății salariaților urmează a fi asigurată în mod prioritar (art.222 alin.(1) lit.a) din Codul muncii).

Conform Codului muncii, persoana fizică dobîndește capacitate de muncă la împlinirea vârstei de 16 ani (art.46 alin.(2)). Totodată, Codul muncii interzice utilizarea muncii persoanelor în vîrstă de pînă la 18 ani la lucrările cu condiții de muncă grele, vătămătoare și/sau periculoase (art.255 alin.(1)).

În temeiul dispozițiilor generale (art.2 alin.(1) și (2), Codul muncii se aplică și în raporturile de muncă reglementate prin legi organice, inclusiv prin Legea organică nr.283-XV.

Principiile de bază ale reglementării raporturilor de muncă presupun asigurarea condițiilor echitabile de muncă și egalitatea salariaților în drepturi și în posibilități, însă, potrivit Codului muncii, nu constituie discriminare instituirea unor excepții, care sînt determinate de cerințele specifice ale unei munci, stabilite de legislația în vigoare, sau de grija deosebită a statului față de persoanele care necesită o protecție socială și juridică sporită (art.5 lit.d) și e), art.8 alin.(2)).

În înțelesul Convenției nr.111 privind discriminarea în domeniul ocupării forței de muncă și exercitării profesiei, adoptată la Geneva la 25 iunie 1958 și ratificată de Parlamentul Republicii Moldova prin Hotărîrea nr.593-XIII din 26 septembrie 1995/7, diferențierile, excluderile sau preferințele întemeiate pe calificările cerute pentru o anumită ocupație nu sînt considerate discriminări. Potrivit Convenției, termenii "ocuparea forței de muncă" și "exercitarea profesiei" includ accesul la pregătirea profesională, la ocuparea forței de muncă și la exercitarea diferitelor profesii, precum și condițiile de ocupare a forței de muncă (art.1 alin.2 și alin.3).

7/ Tratate internaționale, 1999, vol.10, pag.53

Ratificînd Convenția, Republica Moldova s-a angajat să formuleze și să practice o politică națională, care să urmărească promovarea, prin metode adaptate condițiilor și uzanțelor naționale, a egalității de posibilități și de tratament în materie de ocupare a forței de muncă și exercitare a profesiei (art.2 din Convenție).

Curtea relevă că, supunînd, prin Legea nr.283-XV, activitatea organizațiilor particulare de pază reglementării limitative, legiuitorul s-a condus de prevederile Convenției, potrivit cărora orice stat membru care aplică Convenția trebuie să adopte legi și să încurajeze programe de educare capabile să asigure acceptarea și aplicarea acestei politici și să urmeze această politică în ceea ce privește ocupațiile supuse controlului direct al unei autorități naționale (art.3 lit.b), d).

4. Curtea Constituțională constată că la reglementarea activității particulare de pază legiuitorul a respectat principiile și dispozițiile constituționale generale privind statul Republica Moldova, drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale ale persoanei, economia și proprietatea.

Curtea relevă că respectarea și ocrotirea persoanei, fiind o îndatorire constituțională primordială a statului (art.16), pot fi exercitate doar prin garantarea drepturilor și libertăților fundamentale. Principiul constituțional privind universalitatea drepturilor, libertăților și îndatoririlor fundamentale (art.15) presupune corelația eficientă și uniformă între drepturile și libertățile consacrate de Constituție și Legea nr.283-XV și obligațiile prevăzute de acestea.

Dispoziția constituțională, potrivit căreia economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă, obligă statul să asigure reglementarea activității economice și administrarea proprietății publice ce-i aparține în condițiile legii. Asigurând libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție, statul are angajamentul de a proteja interesele naționale în activitatea economică, financiară și valutară, alte obiective majore consacrate de Constituție (art.126). În exercitarea funcției de garantare a realizării dreptului de proprietate în formele solicitate de titular statul are obligația de a ocroti proprietatea, inclusiv privată, bunurile stabilite de Constituție și de lege, care fac obiectul exclusiv al proprietății publice (art.127).

Curtea Constituțională constată că dispozițiile art.5 alin.(2), art.22 alin.(2), art.23 alin.(10), și anume sintagmele "la instituțiile bancare" și "la întreprinderile cu capital preponderent de stat și la alte obiective supuse pazei de stat, stabilite de Guvern" cuprinse în acest articol, contestate de autorul sesizărilor, art.24, art.27 alin.(2) lit.a) și lit.c) din Legea nr.283-XV nu suprimă și nu diminuează drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului. Condițiile exprese de profesionalism, vîrstă și atestare în modul stabilit a personalului de pază și restrîngerile impuse de prevederile legale organizațiilor care practică activitate de pază sînt necesare în interesele securității naționale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale și garantării autorității și imparțialității justiției.

Restrîngerile determinate strict de Legea nr.283-XV se află în raport de proporționalitate cu situațiile care le-au determinat. În virtutea caracterului obiectiv și al scopului urmărit, ele nu ating și nu pot atinge existența dreptului la muncă, la libera alegere a muncii, precum și la protecția împotriva șomajului (art.43 alin.(1), art.54 alin.(2) și alin.(3), art.126 alin.(2) lit.b) din Constituție).

5. Prestarea serviciilor particulare de detectiv și de pază constituie un gen specific de activitate. Avînd scopul de a apăra viața, sănătatea omului și integritatea bunurilor, acest gen de activitate implică atribuții și drepturi extinse, exercitarea incompetentă a cărora poate aduce prejudicii grave proprietății, ordinii publice, drepturilor, libertăților și demnității cetățenilor. Riscul sportit pentru viața și sănătatea persoanelor implicate în aceste relații de muncă presupun o pregătire profesională specială. Pentru a diminua acest risc, Legea nr.283-XV impune condiții exprese de pregătire și atestare profesională a personalului organizațiilor particulare de pază.

Pentru motivele arătate în pct.2, 3 și 4 ale prezentei hotărîri, care demonstrează că prevederile Legii nr.283-XV nu aduc atingere libertății activității de întreprinzător a organizațiilor particulare de pază și nu îngrădesc dreptul constituțional la muncă al persoanelor ce se încadrează într-o organizație de pază, Curtea apreciază sintagmele "instituțiilor bancare" și "întreprinderilor cu capital preponderent de stat" din Anexa la Hotărîrea Guvernului nr.1510/03 și prevederile Anexei nr.2 la Hotărîrea Guvernului nr.667/05 drept conforme art.43 și art.126 din Constituție.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art.140 din Constituție, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.62 și art.68 din Codul jurisdicției constituționale,

Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. Se recunoaște drept constituționale:

- prevederile art.5 alin.(2), art.22 alin.(2), sintagmele "la instituțiile bancare", "la întreprinderile cu capital preponderent de stat și la alte obiective supuse pazei de stat, stabilite de Guvern" din art.23 alin.(10), prevederile art.24, art.27 alin.(2) lit.a) și lit.c) din Legea nr.283-XV din 4 iulie 2003 "Privind activitatea particulară de detectiv și de pază";

- prevederile Regulamentului privind condițiile de pregătire, perfecționare și atestare a personalului organizațiilor particulare de pază, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.667 din 8 iulie 2005 "Cu privire la măsurile de realizare a Legii nr.283-XV din 4 iulie 2003 privind activitatea particulară de detectiv și de pază" (Anexa nr.2);

- sintagmele "instituțiilor bancare", "întreprinderilor cu capital preponderent de stat" din Anexa la Hotărîrea Guvernului nr.1510 din 12 decembrie 2003 "Cu privire la aprobarea Listei obiectivelor a căror pază nu poate fi efectuată de organizațiile particulare de pază"

2. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Victor PUȘCAȘ

Chișinău, 24 ianuarie 2006.
Nr.2.